

2. Павличко Д. Заповідь пророка: Сучасні акценти у поемі Івана Франка «Мойсей». *Літературна Україна*. 2006. 27 квітня. С. 7.
3. Павличко Д. Знати Святослава Гординського: до століття С. Гординського. *Літературна Україна*. 2007. 18 січня. С. 4.
4. Павличко Д. Я пригадав собі один стіжок у горах... *Вітчизна*. 2003. №1–2. С. 52.
5. Солод Ю. Любов і ненависть Дмитра Павличка. Українська література: Конспект. К. : Козаки, 1996. С. 327–336.
6. Сьомочкіна О. Дорога як «велика подорож життя»: на матеріалі рубаїв Дмитра Павличка. *Дивослово*. 2005. №4. С. 53–55.
7. Таран Л. «Navigare necesse est – моє кредо»: Дмитрові Павличку – 80. *Дивослово*. 2009. №9. С. 55–57.
8. Шарова Т.М., Землянська А.В., Шаров С.В. 100% успіху: життєві орієнтири. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
9. Шаров С.В., Шарова Т.М. Електронний підручник «Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII ст.» у самостійній діяльності студентів-філологів. *Збірник наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ПП Жовтий, 2011. Ч. 3. С. 304–311.
10. Якубовська М. Народ воскресатиме в тобі: до 75-річчя Дмитра Павличка. *Вітчизна*. 2004. №9-10. С. 144–150.

Хаджинова Р.В.

музичний керівник

ДНЗ №20 «Калинка» м. Маріуполь

ТВОРЧИСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ: ПРОБЛЕМА ТРАДИЦІЙ І НОВАТОРСТВА У МАЛІЙ ПРОЗІ ХХ СТ.

Анотація. У статті акцентується увага на особливостях малої прози О. Кобилянської. У дослідженні наголошено на тому, що твори О. Кобилянської за ідейно-тематичним напрямом є дуже широкими, оскільки вона долучається до теми землі, складної жіночої долі, людини-царівни свого життя, порушує питання цінності людського життя, кохання, цінування природи, мир у світі та у соціумі, протистояння війни та насильству.

Ключові слова: новаторство, мала проза, художня література, творчість, аналіз тексту.

На даний час українську літературу намагаються переосмислити, розглянути та вивчити творчість відомих українських письменників під іншим кутом зору. Особливо приділяли увагу до вивчення письменників, які у своїх творах розглядали біль та страждання українського народу, возвеличити країну та народ, підбадьорити людей та соціум до розвитку. Серед таких представників є О. Кобилянська, яка упродовж життя вклала думки у уста своїх головних героїв. О. Кобилянська зараз вважається однією з наймудріших порадників та мислителів завдяки возвеличенню духовної сфери людини. Через художні твори вона намагається донести до читачів думку про те, що необхідно берегти країну, думати про тих, хто тебе оточує та розуміти цінності життя, усвідомлювати національну гідність людини, яка має бути незламною перед ворогом.

Життєвий та творчий шлях О. Кобилянської неодноразово був вивчений та досліджений великою кількістю критиків та літературознавців, найвідомішими з них є роботи Вознюк В., Гаврилюк О., Гоцур Л., Гурдуз А., Борисенко В., Ковальчук О., Лещенко М., Довгий В., Солод Ю., Тараненко М., Горболіс Л., Хмелюк М., Чорна Ю., Левченко Г., Якименко О., Тимків Н. та ін. Останнім часом сучасні дослідники цікавляться творчістю О. Кобилянської, що відтворено у наукових публікаціях сучасного часу [9].

Прозаїки на початку ХХ ст. намагалися збільшити естетичний здатність українського літературного слова та посилити зображально-виражальні можливості. Великий внесок у цьому напрямку зробила О. Кобилянська [10, с. 22]. Одним із її найпоетичніших творів вважається балада в прозі «В неділю рано зілля копала...». Представлений твір створений за мотивами народної пісні. Письменниця у творі використала найяскравіші пісенні образи української поезії. Ознайомитись із текстом твору та його особливостями можна в Інтернеті. Дослідники сьогодні акцентують увагу на тому, що «в Інтернет просторі сьогодні є багато нової та цікавої інформації, яку можна використовувати з різними цілями» [8, с. 81]. Доречними для вивчення творчості О. Кобилянської можуть бути електронні засоби навчального призначення [7, с. 273].

О. Кобилянська не хотіла продовжувати напрями, які були притаманні ХХ ст. Тому намагалась наблизитись до народу, широко використовувати народнопоетичні образи, і саме вони надавали особливу чарівність творам письменниці: «Прийшов хлопець, мов місяць зійшов в її хаті», «В неділю рано зілля копала», «... рівні, мов море, поля...», «Аристократка», «...тої ясної, місячним сяйвом перетканої ночі...», «Місяць».

О. Кобилянська використовувала велику кількість різних поетичних тропів і фігур, таких як: градація, анафора, метонімія та ін. Глибоке розуміння світу письменниці показала під час використання порівнянь, епітетів та метафор [11, с. 43]. Під час зображення місячної ночі, вона використовує постійно незвичайні образи у таких творах як: «В неділю рано зілля копала...», «Місяць», «Зійшов з розуму» та ін. Для цілісної характеристики внутрішніх станів героїв творів письменниці найчастіше використовує паралелізм. Паралелізм зустрічається у творах: «Земля», «Через кладку», «В неділю рано зілля копала...», «Під голим небом», «На полях» та ін. У творах письменниці переважає поетична думка, і саме вона є керуючим фактором прози письменниці. Наявність головної думки надає творах логічність, послідовність, мелодійність, образність, архітектоніку, ритміку – представляє риси, властиві поезії [1, с. 114].

Творчість О. Кобилянської насичена творами малої прози: оповідання, новели, нарис, ескіз, етюд, поезія в прозі тощо. Однак письменниці створила власний індивідуальний стиль, і опрацює вже канонічні жанрові моделі новелістики початку ХХ ст. Її оповідання «Некультурна», «Аристократка», новели «Природа», «Valse nelancolique», «Пресвятая богородице, помилуй нас», образок «Час» та інші схожі на портретний живопис. Усе це – психологічні студії за характером простежування певної особистості, її багатого духовного світу, філософічного світовідчуження, пристрастей.

Письменниці доторкнулась до найважливіших і складних проблем у літературознавстві, а саме проблеми українських традицій і новаторства у літературі. Вирішення питань та пошуки відповідей в даному напрямку можуть бути з'ясовані лише тоді, якщо працювати в двох аспектах: ідейно-тематичному і художньо-естетичному. Твори О. Кобилянської за ідейно-тематичним напрямом є дуже широкими, вона долучається до теми землі, складної жіночої долі, теми людини-царівни свого життя, розглядає цінність людського життя, кохання, цінування природи, мир у світі та у соціумі, протистояння війни та насильству.

О. Кобилянська започаткувала психологічну новелу з засобами психологізації в українській літературі. Письменниці першою з'єднала новелістику й романістику з досягненнями європейської прози й вивела українську літературу за межі сільської тематики. Але вона вивчала сільську тематику та подавала її читачам в загальнолюдському розумінні людини зі зрозумілими й незрозумілими особливостями [2, с. 112].

Для новели в українській літературі притаманна стислість викладу інформації, мінімальне використання художніх засобів, внутрішні переживання героїв мають бути лаконічно викладені. Головні герої новел – це люди, які сформовані та проявляють свій характер під час подій у творі. Художній образ – це форма відтворення і вираження думок, почуттів, естетичного кредо тощо [6, с. 44].

За життя письменниці створила сім збірок, публікувалась у пресі. Сьогодні зберігаються рукописи, які на даний час не надруковані. Вивчаючи її доробок, є можливість зрозуміти художню винахідливість авторки під час пошуку нових жанрово-структурних можливостей, які зумовлені концепцією твору, його фабулою, настроєм, мовленням і стилем [3, с. 32].

Новели О. Кобилянської є визначним явищем в українській літературі. У творах відображено різні верстви життя людей на Буковині, складні життєві долі, труднощі, мрії і прагнення народу до кращого життя. У новелах «Покора», «Жебрачка», «Мужик», «Битва», «Банк русти кальний», «Мати божа», «Природа», «Некультурна» та ін. письменниці відображає духовний стан людини, гордість за життя, пошуки справедливості, краще життя та існування народу.

У новелах О. Кобилянської досить часто присутні звукові асоціації, звуки природи, які доповнюють та переплітається з живописом та утворюють органічну картину для читача. Письменниці частіше за все передає пейзаж через ліричне сприйняття героями твору. Світловий контраст під час зображення реальної дійсності, долі людей і природу відчутно у таких творах: «Жебрачка», «Покора», «Банк русти кальний», «Мати божа» [4, с. 12].

Новели авторки наповнені музичним навантаженням, мелодійним змістом, розповідь є емоційно-експресивною, події розгортаються швидко та хвилюють читача. Манера написання твору та говір персонажів підкреслює характерність героїв та індивідуальність авторки. Пейзаж у новелах О. Кобилянської використаний не як тло, на якому відображені події, він вважається окремим образом. О. Кобилянська дуже гарно та правдиво відтворює стосунки і переживання у творах: щастя й горе, біль і радість, спокій і неспокій, любов і ненависть [5, с. 49].

Творчість О. Кобилянської є суттєвим внеском в українську белетристику. Після письменниці у даному тематичному спектрі почали писати твори такі митці як В. Стефаник і М. Коцюбинський, Марко Черемшина, Б. Лепкий та ін. Творча спадщина письменниці збирає в собі загальноєвропейські тенденції розвитку жанру новели й оповідання в

напрямі психологізації. Новелістика у творчому доробку О. Кобилянської відтворює психологічні стадії стану людської душі, особливо жіночої душі.

Література

1. Вознюк В. Про Ольгу Кобилянську. Нові матеріали. Роздуми. Знахідки. К. : Дніпро, 1983. 182 с.
2. Євшан М. Ольга Кобилянська. *Українське слово*: Хрестоматія укр. літ. та літ. критики ХХ ст. Кн. 1. К. : Аконіт, 2001. С. 111–116.
3. Канди́нська В. Рецепція естетизму й дендизму в новелі Ольги Кобилянської «Valse melancolique». *Слово і час*. 2013. №5. С. 32–42.
4. Погребенник Ф. Ольга Кобилянська. К. : Товариство «Знання», 1988. 48 с.
5. Хмелюк М. Пошуки жіночого самовираження у ранній творчості Ольги Кобилянської. *Дивослово*. 2013. №2. С. 49–53.
6. Чорна Ю. Емансипе Ольги Кобилянської: До 150-річчя від дня народження письменниці. *Вісник пенсійного фонду України*. 2013. №11. С. 44–45.
7. Шаров С.В. Використання електронних підручників в навчальному процесі. *Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: зб. наук. праць*. Кривий Ріг : Видавничий відділ НметАУ, 2005. С. 273–275.
8. Шаров С.В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2018. №4(63). С. 194–199.
9. Шарова Т.М., Шаров С.В. Досвід професійної підготовки студентів кафедрою української і зарубіжної літератури у галузі освіти та філології. *Українська література в загальноєвропейському контексті: Збірник наукових праць*. Мелітополь, 2019. Випуск 2. С. 255–261.
10. Шевченко Г. Біблійно-психологічні мотиви повісті Ольги Кобилянської «Земля»: Урок-прес-конференція в 10 класі. *Дивослово*. 2009. №2. С. 22–27.
11. Якименко О. Трансформація міфу про вічне повернення у повісті О. Кобилянської «В неділю рано зілля копала». *Дивослово*. 2008. №6. С. 43–46.